

Næringskomiteen
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Vår referanse: 18/02729-1
Arkivkode: 0
Saksbehandler: Kristian Kopperud,
Anne Romsaas
Deres referanse:
Dato: 12.10.2018

Høringsnotat KS - forslag til statsbudsjett 2019 - næringskomiteen

Vi viser til vår anmodning om å møte i komiteens budsjett høring, og vil med dette kommentere regjeringens budsjettforslag ihht. Programkategori 13.50, kap. 550 Omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene og kap. 553 Omstillingsdyktige regioner. I tillegg vil vi kommentere programkategori 07.70 Forsking, kap. 287 Forskingsinstitutt og andre tiltak, post 60 Regionale forskingsfond, tilskott til forskning.

Avslutningsvis vil vi foreslå en merknad til næringskomiteéns innstilling, programkategori 17.10 Forvaltning og rammebetingelser, kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 81 Tilskudd til nasjonalt program for leverandørutvikling.

Regionale utviklingsmidler og regionale forskningsfond

Det er vedtatt å gjennomføre en regionreform med mål om at fylkeskommunenes regionale samfunnsutviklingsrolle skal styrkes, og hvor ytterligere oppgaver overføres fra stat til fylkeskommuner.

Regionale utviklingsmidler er viktig for å fremme verdiskaping og regional utvikling i hele landet. I forslaget til statsbudsjett for 2019 har regjeringen foreslått en kraftig reduksjon i midlene til regional utvikling. Programkategori 13. 50 Distrikts- og regionalpolitikk er redusert med hele 223 mill. kroner. De regionale utviklingsmidlene er blitt gjenstand for store kutt gjennom flere år. Forslaget fra regjeringen forsterker denne trenden. Kuttene medfører en merkbar svekkelse av de fylkeskommunale virkemidlene, og vil svekke fylkeskommunenes muligheter for å kunne ivareta den regionale samfunnsutviklings- og næringsutviklingsrollen. Disse midlene er viktige for regional næringsutvikling og for å finansiere (næringsutviklings)prosjekter sammen med andre aktører. I budsjettforslaget fra KMD vises det også til at: «de regionale utviklingsmidlene utløste om lag det tredobbelte i annen kapital til prosjekter i 2017.»

Også tilskuddet til de regionale forskningsfondene er redusert i forslaget til statsbudsjett. Her legger regjeringen opp til en reduksjon i tilskudd fra 210,6 mill. kroner til 183, 3 mill. kroner. En vellykket forsknings- og innovasjonspolitik er avhengig av at nye aktører inkluderes. Sammenlignet med næringslivet i andre land investerer norsk næringsliv mindre i FoU som andel av BNP. Nettopp med tanke på inkludering av nye aktører har de regionale forskningsfondene vist seg som et meget vellykket virkemiddel, som har klart å knytte bedrifter i hele landet sammen med det øvrige virkemiddelapparatet. Vi mener derfor at det er sterkt beklagelig om denne ordningen nå svekkes.

Samlet sett medfører forslagene med reduksjon i regionale utviklingsmidler og forskningsfond en merkbar svekkelse i virkemidlene på regionalt nivå. Dette fremstår i sterk kontrast til målene med regionreformen hvor betydningen av det regionale nivåets samfunnsutviklerrolle understrekes.

Behov for en videreføring av Nasjonalt program for leverandørutvikling

Det er store omstillingsbehov i Norge, og det vil være optimalt hvis samfunnsutfordringene løses samtidig som nye vekstnæringer kan utvikle seg via et sterkt hjemmemarked. Statlige og kommunale virksomheter som gjennom innovative anskaffelsesprosesser (IOA) etterspør nye/innovative løsninger bidrar til begge deler. **Offentlige anskaffelser kan bli Norges raskeste innovasjonsmotor.** Interessen for å bruke IOA som strategisk virkemiddel på virksomhetsnivå, i regional utvikling og for å løse større nasjonale utfordringer øker. Samtidig er potensialet stort.

Nasjonalt program for leverandørutvikling (LUP) har jobbet målrettet over flere år for å øke innovasjonseffekten i innovative anskaffelser. Programmet ble etablert av NHO og KS i 2010, og er nå inne i sin andre femårige programperiode. De siste årene har Difi vært sentral i utviklingen av programmet, og fra 2018 er også Innovasjon Norge og Forskningsrådet med som sentrale utviklingspartnere og medlemmer i styringsgruppen.

Oppmerksomheten rundt arbeidet er økende. Programmet har vist at innovasjon gjennom anskaffelser er mulig, og programmet har bistått offentlige aktører i sine første enkeltprosesser og etter hvert fellesanskaffelser, dvs. at offentlige virksomheter går sammen om en anskaffelse eller et utviklingsløp. Gjennom dette har konkrete innovasjoner blitt utviklet. En vesentlig del av arbeidet handler om å gjøre virksomhetene trygge på IOA – som en prosessuell risikoavlaster – bidra til samarbeid og samhandling mellom ulike miljøer, både internt i en virksomhet og eksternt.

Næringslivets deltakelse og muligheter øker i takt med bruken av IOA. Som ledd i programmets innsats er det gjennomført/bistått i over 200 innovative offentlige anskaffelser. Av disse er det registrert anskaffet 26 vesentlige eller radikale innovasjoner (m.a.o. ny teknologi/helt nye produkter og tjenester). I tillegg skjer det en rekke forbedringer på eksisterende løsninger. Offentlig sektor har spart 350 millioner gjennom å ta i bruk metoden, og over 390 nye arbeidsplasser har blitt skapt som følge av programmet.

I første periode (2010-14) jobbet programmet konkret med **piloter** for å vise at IOA virker. I andre periode (2015-19) jobbes det med å **modne** relevante aktører til å bruke IOA og for å bidra til at IOA blir varig praksis i virksomhetene. I fortsettelsen foreslås det å rette fokus på å **skalere** arbeidet slik at flere tar IOA i bruk og med større vekt på samfunnsseffektene. Målet er at Norge skal bli ledende til å bruke innovasjon for å løse behov i offentlig sektor.

Regjeringen foreslår å bevilge 10,29 mill. kroner til programmet over NFDs budsjett i 2019. Det er vi godt fornøyd med. Likevel er det behov for å videreutvikle programmet til et kraftigere tiltak for å tilrettelegge, mobilisere, engasjere og veilede for flere innovative offentlige anskaffelsesprosesser.

Inneværende programperiode utløper ved utgangen av 2019. Programmet har oppnådd gode resultater basert på den kompetansen programmet i dag besitter, som i hovedsak består av de ansatte. Programmet har også en rekke partnere bestående av kommuner, departementer og store statlige aktører som har ambisjon om å implementere innovative offentlige anskaffelser som strategisk virkemiddel. Disse bidrar også finansielt til programmet. Både for å beholde kompetansen som er opparbeidet, dvs. de ansatte, og for partnernes planlegging av videre samarbeid med programmet, er det viktig at det gis et tydelig signal om en intensjon om å videreføre programmet også etter 2019. Vi ber derfor om at følgende merknad inntas i Næringskomitéens innstilling til budsjettet for 2019, kap. 900 post 81 "Tilskudd til nasjonalt program for leverandørutvikling":

"Leverandørutviklingsprogrammet viser i sin siste årsrapport og halvårsrapport til gode resultater, noe som også bekreftes av Menon Economics' midtveisevaluering av siste programperiode foretatt høsten 2017. Programmet er nå inne i sin andre programperiode, som utløper ved utgangen av 2019. Komitéen mener økt innovasjon i offentlige anskaffelser har potensial til å bli en viktigere drivkraft for innovasjon både i offentlig sektor og i næringslivet. Komitéen mener det er viktig at programmets arbeid videreføres også etter 2019.»